MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)
ONOR. IMHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA

Seduta ta' l-14 ta' Lulju, 2015

Rikors Numru. 6/2009

Grace Gatt ID 97363M

VS

Kummissjoni dwar is-servizz Pubbliku u
l-Kummissarju tal-Pulizija u l-Prim Ministru

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ta' Grace Gatt tat-18 ta' Frar 2009, li jaqra hekk:

*"****Il-fatti:***

L-esponenti kienet dahlet fil-korp tal-pulizija fl-14 ta' Lulju, 1990, fejn tat servizz minn qalbha u b'riskju taghha personali, u sahansitra kienet imsawwta f'kaz ta' investigazzjoni dwar droga. Fit-2 ta' Gunju,2001 hija kienet sospiza mix-xoghol on half pay, kellha tirritorna kull uniformi, id card specjali tal-pulizija, u kull vestigja ohra li kellha x'taqsam mal-korp, haga li hi fil-fatt ghamlet. Fuq spallejha waqghet r-responsabbilta' ta' zewgt itfal morda

serjament li wiehed minnhom kien ikollha ssiefer bih ghal zmien twil l-lngilterra fuq bazi regolari. Illi hija kellha taghmel xi xoghol biex tlahhaq. Kien hemm okkazzjoni fejn persuna talbitha l-ghajnuna halli , barra l- gurisdizzjoni Maltija, tintraccja tifla li kienet insterqet minn Malta u ttiehdet is-Sirja, biex din tingieb Malta, naturalment ghax il-mezzi ufficjali u governativi ma kienu gabu l-ebda rizultat. Grace Gatt siefret u rnexxielha. Hija kienet intervistat fuq stazzjon televiziv.

Fit-13 ta' Marzu, 2006, hija irceviet charge mill-Kummissarju tal-Pulizija, li biex l-avukat sottoskritt ma jkollux kontra tieghu suspett li jfarrak l-ilsien Malti, qed tigi esebita kopja tac-charge Dok A.

Fis-16 ta' Marzu 2006 hija giet mgharrfa li kellu jinhatar Bord ta' Dixxiplina skond ir-regolamenti. Dawn kienu membri gholja tal-Korp imma jaqghu taht il-kmand tal-kummissarju.

L-esponenti kkontestat li skond ir-regolamenti tal-PSC kaz ta' ksur tad-dixxiplina li seta' jwassal ghal tkeccija u t-telf tax-xoghol taghha, fejn l-akkuzi jsiru mill-Kummissarju kellu jinstema' minn subalterni tieghu u li jaqghu taht id-dixxiplina tieghu. Din l-oggezzjoni saret permezz ta' ittra mibghuta fit-3 ta'April 2006 lil Public Service Commission. Wara ftit zmien il-kaz kompla u bl-istess Bord.

Inoltre l-esponenti ghamlitha cara li kienet qed tqajjem ilmenti ta' natura kostituzzjonali, kemm dwar il-procedura u anke dwar il-mertu.

Il-Bord ghamel il-konkluzjonijiet tieghu, naturalment sab htija skond l-akkuzi kollha, ghalkemm ma qalx fuq xhiex kien qed isejjes il-konkluzjonijiet tieghu. Il-Public Service Commission approvat dan ir-rapport, u hadet decizjoni ta' tkeccija ft-21 ta' Dicembru, 2006. Fit-22 ta'Jannar, 2007, il-Kummissarju nforma lill-esponenti li l-Prim Ministru, fuq rakkomandazzjoni tal-Public Service Commission, approva li hija kellha titkecca mis-servtzz b'effett mill-21 ta' Dicembru, 2006.

L-ilmenti:

Fl-ewwel lok ghandu jinghad li hija m'ghandha l-ebda rimedju alternativ u effettiv li bih tista' tikkontesta quddiem xi tribunal jew qorti ordinarja dawk il- lezjonijiet tad-drittijiet fondamentali taghha, inkluza l-illegalita' ta' regolamenti, jekk mhux quddiem din il-Qorti fil-gurisdizzjoni taghha kostituzzjonali.

Kif diga gie indikat fil-fatti, u r-risposta taghha ghac-charge originali, hija kienet svestita minn kull funzjoni, kariga, vestigja jew xi ombra ohra, li kellha xi funzjoni fil-korp tal-pulizija ta' Malta, wara li giet sospiza.

Illi mill-fatti johorgu dawn il-vjolazzjonijiet :-

(1) Vjolazzjoni tal-Artiklu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, stante li kif inhi l-procedura, ma kienx hemm tribunal imparjali u indipendenti biex jezamina l-akkuzi migjuba kontra taghha, u naturalment sabha hatja kif prospettat

(2) Vjolazzloni tal-Artiklu 2(2) u 2(3) tal-Protokoll numru 4 (li ghal Malta dahal fis-sehh fl-2002) Konvenzjoni Ewropea dwar id-drittijiet tal-Bniedem u l-inkompatibilita' tal-Art 12(10) tar-Regolamenti tal-Public Service Commission mal-istess, u l-Artiklu 44 tal-Kostituzzjoni.

(3) Vjolazzjoni tal-Artiklu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea citata, u dan dwar li giet intervistata meta kienet sospiza minn kull funzjoni tal-Korp u kienet cittadina privata. Ghandu jinghad li kull cirkolari jew memo li johrog il-Kummissarju ma jistax ikun kontra d-drittijiet fondamentali tal-membru tal-korp, specjalment f'materji li ma kellhomx x'jaqsmu mal-funzjonament tal-korp. Ghandu jinghadhawn li l-organi ta' Strasbourg sahansitra jinsistu li l-pulizija ghandhom dritt li jkollhom union taghhom bhal kull haddiem iehor, haga li mhix possibbli taht il-legislazzjoni maltija. Jekk ghandhom dritt ta' l-assocjazzjoni ghandhom ukoll id-dritt tal-liberta' tal-espressjoni, specjalment meta ma jkunux qed jagixxu fil-funzjoni publika.

(4) Vjolazzjoni ta' trattament diskriminatorju mill-Kummissarju tal-Pulizija skond l-Art 14 tal-Konvenzjoni marbut mal-artiklu 6 u dan peress li d-decizjoni tieghu, unilaterali ta' tkeccija. Il-Kummissarju tal-Pulizija akkuza (u naturalment instabet hatja) li skond l-akkuza (D) fid-dokument A agixxiet b'mod dizordinat u jew b'xi mod ta'

pregudizzju jew li x'aktarx igib telf ta' riputazzjoni ta' isem jew is-servizz tal-pulizija. Pulizija li gew misjuba hatja ta' reati gravi kommessi minn pulizija waqt li kienu pulizija u mhux sospizi, li kienu ghamlu wkoll agha fil-pajjiz, regghu dahlu fil-korp halli tissahhah ir-riputazzjoni.

(5) Vjolazzjoni tal-Artiklu 13 tal-Konvenzjoni citata u dan stante li kontra l-Public Service Commission u d-decizjonijiet taghha ma hemm l-ebda rimedju hlief dak li tkun inkisret il-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni Ewropea (Kap 319)

Ghaldaqstant l-esponenti titlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti, prevja kull dikjarazzjoni necessarja u moghti kull provvediment opportun, inkluza d- dikjarazzjoni li r-regolament 12(10) tal-Procedure in Disciplinary Proceedings in the Public Service Commission jivvolja l-konvenzjoni Ewropea Ewropea u l-Kostituzzjoni, (A) tiddikjara li kien hemm il-vjolazzjonijiet lamentati bin-numru 1 sa n-numru 5 hawn fuq imsemmija u spjegati, (B) taghtiha rimedju effettiv inkluz t-thassir tad-decizjoni ta' tkeccija mejuda fil-konfront taghha (C) tordna l-hlas ta' kumpens xieraq kemm ghad-danni morali u kemm ghal-telf effettiv li sofriet r-rikorrenti minhabba l-vjolazzjoni lamentati.

Bl-ispejjez."

Rat id-digriet tal-Qorti kif diversament preseduta tas-19 ta' Frar 2009 li bih appuntat r-rikors ghas-smiegh ghat-2 ta' Marzu 2009 fl-10:30am;

Rat li l-atti tar-rikors promotorju, d-digriet u tal-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati lill-intimati skond il-ligi;

Rat ir-risposta tal-Kummissarju tal-Pulizja u tal-Prim Ministru tat-2 ta'Marzu 2009,(a fol. 13 et seq.) li taqra hekk:

"Illi huma jopponu t-talbiet avvanzati fir-rikors promotur u jirrilevaw illi ma sehh l-ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tal-bniedem fil-konfront tar-rikorrent u dan ghas-segwenti motivi li qeghdin jigu avvartzati minghajr pregudizzju ghal xulxin:

1. *Illi l-Prim Ministru meta jagixxi fuq il-parir tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku biex itemm impieg ta' impjegat pubbliku ma jezercitax diskrezjoni izda, skond l-Artikolu 86 tal-Kostituzzjoni huwa jesegwixxi biss id-decizjoni tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku. Illi ghalhekk il-Prim Ministru m'huwiex il-legittimu kontradittur ghat-talbiet tar-rikorrenti li huma fis-sustanza taghhom diretti kontra l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku.*

2. *Illi t-tkeccija ta' membru tal-korp tal-Pulizia ma tqanqal ebda kwistjoni li abbazi taghha jista' jigi invokat l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja (dritt ta' smigh imparzjali u pubbliku fi zmien ragonevoli minn tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b'ligi) stante li tali tkeccija la tikkostitwixxi d-determinazzjoni ta' drittijiet ta' natura civili (stante illi l-pulizija huma impjegati pubblici illi ma jezercitawx professjoni libera u ma jikkontrattawx ma klijenti izda jservu lill-Istat in forza ta' nomina maghmula fit-termini tal-Artikolu 110 tal-Kostituzzjoni) u lanqas ma tikkostitwixxi d-determinazzjoni ta' akkuza kriminali stante illi l-proceduri li jwasslu ghat-tkeccija huma ta' natura strettament dixxiplinarja u mhux penali.*[1]

3. *Illi kif se jkun ippruvat waqt tt-trattazzjoni tal-kawza, l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet vantati mir-rikorrenti huma ghal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt stante li l-intimati dejjem agixxew fil-parametri tal-ligi. Ir-rikorrenti qed tippretendi li l-esponenti naqsu meta ittiehdu passi dixxiplinari dwar l-agir ghal kollox indiskret u illegali taghha li wassalha biex tirrinfaccja dawk id-diversi proceduri dixxiplinarji li kienu dwar inter alia disubbidjenza; nuqqas ta' esekuzzjont ta' ordnijiet legittimi moghtija bil-miktub minn ghand superjuri; partecipazzjoni fi programmi televizivi minghajr l-awtorita tal-Kummissarju; agir b'mod dizordinat u bi pregudizzju ghad-dixxiplina u anke ghar-reputazzjont tas-servizz tal-Pulizija u sahansitra proceduri kriminali fil-konfront taghha (li whud minnhom ghadhom pendenti) fejn ir-rikorrenti fil-proceduri li ga gew decizi instabet hatja li kkommettiet frodi u li hadmet bhala gwardjan privat minghajr licenzja.*

4. *Illi jinghad ukoll li l-fatt fih innifsu li s-sanzjonijiet dixxiplinari gew imposti fuq ir-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, quddiem liema*

[1] *Vide d-decizjoni tal-Kummissjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet X vs United Kingdom' (Application No 8496 /79 deciza fit-8 ta' Ottubru 1980*

kummissjoni (u matul il-proceduri kollha) ir-rikorrenti inghatat kull oppportunita li tiddefendi l-posizzjoni taghha skond il-ligi, ma jfissirx awtomatikament (kif donnha qeghda timplika r-rikorrenti) li tali sanzjonijiet jiksru id-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti taht il-Kostituzzjoni jew taht il- Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem. Effettivament ma kien hemm l-ebda ksur tas-smigh xieraq jew diskriminazzjoni fil-konfront tar-rikorrenti stante li kemm quddiem il-Bord tad-Dixxiplina mahtur ai termini l-Att Dwar il-Pulizija (Kap 164) kif ukoll quddiem il-Bord ta' Dixxiplina dwar is-Servizz Pubbliku stabbilit bir-Regolamenti tal-Procedura ta' Dixxiplina dwar ts-Servizz Pubbliku, il-proceduri tmexxew skond il-ligi u r-rikorrenti setghet tiddefendi l-kaz taghha anke permezz ta' l-avukat taghha.

5. *Illi ghalkemm m' hemmx ghalfejn jinghad illi l-ingagg tar-rikorrenti fil- Korp tal-Pulizija kien wiehed volontarju, izda dan huwa fatt importanti u tali ingagg jassoggetta l-ufficcjali koncernati ghar-regolamenti stipulati fl-Att dwar ii-Pulizija (Kap 164)u ghar-Regolamenti tal-Procedura ta' Dixxiplina tas-Servizz Pubbliku fl-interess tal-Korp stess u fl-interess pubbliku. Altrimenti jekk il-pulizija ikunu liberi li jagixu kif ifettlilhom tirrenja d-dizordni fl-istess Korp u dan il-fatt jimmina l-ordni pubbliku. Inoltre, il-fatt wahdu li r-Regolament 12(1) jipprovdi ghall-eventwalita ta' tkeccija ta' ufficcjal pubbliku taht il-Procedura ta' Dixxiplina dwar is-Servizz Pubbliku, fl-eventwalita li jirrizulta mill-provi(kif sehh) li tali persuna naqset u tkun instabet hatja ta' offtzi serji, huwa ghal kollox normali u ma jgibx bhala konsegwenza xi ksur tal-Konvenzjoni jew tal- Kostituzzjoni.*

6. *Inoltre, l-esponenti jissottomettu li l-argument tar-rikorrenti fis-sens illi fil-pendenza tal-proceduri dixxiplinari hija ma kellhiex tkun soggetta ghal restrizzjonijiet rizultanti mill-kariga taghha ma jreggix stante li r-rikorrenti (allavolja sospiza b'nofs paga) kellha anke f' dak iz-zmien rabta ta' impieg mal-Korp tal-Pulizija. Il-Korp ghandu 1-obbligu u l-fakulta li jahtar Bord tad-Dixxiplina ai termini ta' l-Att Dwar il-Pulizija (Kap 164) u tar-Regolamenti tal-Procedura ta' Dixxiplina tas-Servizz Rrbbliku taht il-Kostituzzjoni biex jirraporta u jiddetermina in-nuqqasijiet o meno ta' ksur ta' dixxiplina li jigu kommessi mill-pulizija. Illi ghandu jinghad li r-rikorrenti kellha kull opportunita li tressaq quddiem dan il-Bord il-provi u x-xhiedha taghha biex tiskolpa lilha nnifisha minn tali akkuzi. Minkejja dan hija ma gabet l-ebda prova sostanzjali biex tipprova li hija ma kienetx hatja ta' l-akkuzi migjuba kontra taghha.*

7. *Illi in kwantu r-rikorrenti qed tallega l-ksur ta' l-Artikolu 2(2) u 2(3) tal-Protokoll 4 tal-Konvenzjoni Ewropeja u l-inkompatibilita ta' 1-Artikolu 12(10) tar-Regolamenti ta' Dixxiplina tal-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku ma l-Artikolu 44 tal-Kostituzzjom (protezzjoni ta'liberta tal-moviment), ir-rikorrenti ghandha tispecifika b'mod car u preciz liema fatti skond hija wasslu ghall-allegat ksur tad-drittijiet taghha a tenur ta'dawn l-imsemmija artikoli stante li mhemm l-ebda raguni specifikata fir-rikors promotur. Illi effettivament il-fatti tal-kaz odjern ma jqanqlu ebda kwistjoni ta' nuqqas ta' liberta ta' movement peress illi l-htiega ta' permess biex, ufficcjal li jkun gie interdett izda jkun ghadu fl-impieg, jitlaq minn Malta hija biss kondizzjoni ta' l-impieg illi l-impjegat pubbliku jissottometti ghaliha volontarjament meta jassumi l-impieg tieghu. L-Artikolu 12(10) ta' l-imsemmija Regolamenti huwa ghal kollox kompatibbli l-Artikolu 2(2) u 2(3) tal-Protokoll 4 tal-Konvenzjoni Ewropeja u ma' l-Artikolu 44 tal-Kostituzzjoni stante li dawn jistipulaw b'mod car li l-interess pubbliku u l-prevenzjoni ta' reati huma eccezzjonijiet gustifikati u ragonevoli f'socjeta demokratika ghar-restrizzjonijiet fuq il-liberta tal-movimeent. Inoltre, ir-rikorrenti anke kellha l-obbligu li tirrispetta l-provvedimenti ta' l-Att dwar il-Pulizija (Kap 164) meta hadet il-kariga ta' pulizija u halfet taht gurament li fost affarijiet ohra, kienet se tkun fidila lejn il- ligijiet li jorbtu l-pulizija. Il-fatt li l-Artikolu 12(10) ta' l-imsemmija Regolamenti jistipula li meta ufficcjal inkun interdett (bhal, fil-kaz tar-rikorrenti) ma jistax jitlaq minn Malta minghajr il-permess bil-miktub tal-Kap tas-Servizz Pubbliku u jekk jitlaq minn Malta minghajr il-permess ikun soggett ghall passi dixiplinarji u jista' jitkecca mill-Korp, taqa perfettament fil-kwadru ta' l-eccezzjonijiet stipulati fl-istess artikoli tal-ligi u di piu hija obbligazzjoni assunta volontarjament bhala incidentali ghall-impieg u m' hijiex obbligazzjoni imposta iure imperii. Ukoll l-Artikolu 44 tal-Kostituzzjoni jistipula li fil-kaz ta' 1-eccezzjonijiet (fost ohrajn) ta' l-ordni pubbliku, il-ligi taghmilha cara li f'dawn ic-cirkostanzi l-ebda haga li hi maghmula skond l-awtorita ta' xi ligi ma ghandha titqies li tkun inkonsistenti ma' jew bi ksur ta' 1- istess artikolu, diment li l-provvediment in kwistjoni jkun gustifikabbli ragonevolment f'socjeta demokratika. Certament li l-fatt li ufficcjal interdett (ghax ikun akkuzat li kkometta reat/i serju/i) ma jistax jitlaq minn Malta minghajr il-permess bil-miktub tal-Kap tas-Servizz Pubbliku u huwa allura anke waqt l-interdizzjoni obbligat illi jibqa' ghad-dispozizzjoni tas-servizz, jaqa fil-mansjoni ta' provvediment gustifikat u*

ragjonevoli. Wara kollox waqt il-perijodu ta' l-interdizzjoni ikun ghad hemm rabta ta' mpieg li ghaliha ikun qieghed isir ukoll il-hlas ta'nofs il-paga.

8. *Illi in kwantu r-rikorrenti qed tallega l-ksur ta' l-Artikolu 10 tal- Konvenzjoni Ewropeja (dritt tal-liberta ta'l-espressjoni), il-fatti ta' dan il-kaz ma jinvolvu ebda ksur tad-dritt tal-liberta ta' l-espressjoni u dan b'mod partikolari peress illi 1-Istat jista' fl-interess tal-funzjonament xieraq tas-servizz pubbliku u ta' l-ordni pubbliku jesigi obbligu ta' diskrezjoni mill-impjegati pubblici rigward il-mod kif huma jesprimu ruhhom fil-pubbliku. Fil-fatt mhux minnu li meta r- rikorrenti ghazlet liberament li tigi intervistata diversi drabi fuq stazzjon televiz hija kienet biss cittadina privata minghajr rabta' ta' impieg mal-Korp. Jirrizulta li f'dak il-perijodu r-rikorrenti kienet biss sospiza mill-esekuzzjoni tal-poteri esekuttivi bhala membru tal-Korp tal-Pulizija u kienet qed tircievi nofs paga. L-esponenti jistaqsu allura, jekk ma kienetx ghadha ufficcjal pubbliku meta kienet sospiza, ghaliex kienet ghadha tithallas nofs paga? Il-Korp tal-Pulizija kien hareg cirkolari li tipprojibixxi specifikatament lill-pulizija milli jiehdu sehem f'intervisti minghajr il-permess esplicitu tal-Kummissarju tal-Pulizija. Illi dan certament huwa komprensibbili u ragonevoli tenut kont tal-fatt li l-Pulizija huma ufficcjali pubblici li ghandhom diversi doveri li jolqtu l-interess pubbliku u li dak li jghidu lill-media generalment jiftiehem bhala li jikkomprometti lill-Korp. Inoltre, zgur ma jistax jinghad li l-fatt li r-rikorrenti tat intervista fuq programm televiz fejn kienet qed tippromuovi lilha nnifsiha bhala gwardjan privat: (i)meta ma kelliex il-licenzja rikjesta mill-ligi biex tahdem bhali tali, u (ii) meta r-regolamenti tal-Pulizlja jimpeduha milli taghmel dan, u fejn stqarret pubblikament li assistiet lil persuna ohra biex tiehu 1-ligi b'idejha u dan meta hi bhala ufficcjal pubbliku kellha bhala wiehed mid-doveri principali taghha li tipprevjeni li jsiru reati u t-tharis tal-ligijiet, certament ma jistax jinghad li huma "...f'materji li ma kellhomx x'jaqsmu mal-funzjonament tal-korp" kif gie allegat fir- rikors. Illi f'dan ir-rigward l-esponenti jirrilevaw li l-Kummissarju tal-Pulizija ghandu d-dritt ai termini tal-Kap 164 li johrog regolamenti ghat-tmexxija tajba u idoneja tal-Korp tal-Pulizija. Inoltre, l-istess Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropeja jistipula li l-ligi tippermetti restrizzjonijiet fuq id-dritt tal-liberta ta' l-espressjoni fl-interess ta' fost ohrajn, l-ordni pubbliku jew biex tigi evitata d-dizordni jew 1-eghmil ta' delitti. Ghalhekk, huwa car illi lanqas hawn ma hemm ksur ta'l-imsemmi Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropeja.*

9. *Illi jinghad ukoll li in kwantu gie allegat li l-pulizija ma jistghux jiffurmaw parti minn union bhal kull haddiem iehor, dan mhux korrett stante li l-Pulizija ghandhom l-assocjazzjoni taghhom biex tiddefendi l-interessi taghhom li tissejjah l-Assocjazzjoni tal-Pulizija ta' Malta u dan ai termini ta' l-Att dwar il-Pulizija (Kap 164). Illi lanqas ma hu korrett li r-rikorrenti kellha xi dritt tal-liberta ta' l-espressjoni assolut f'dak il-perijodu li kienet sospiza b'nofs paga stante li hija kienet ghadha ufficcjal pubbliku sal-gurnata sakemm tkecciet definitivament. Li kieku skond it-tezi tar-rikorrenti ma kienetx ghadha ufficcjal pubbliku, il-Kummissjoni tas-Servizz Pubbliku ma kienx ikollha kompetenza biex tisma l-kaz tar-rikorrenti fi proceduri li jikkoncernaw materia ta' dixxiplina ta' pulizija u r-rikorrenti stess kienet teccepixxi l-inkompetenza tal-Kummissjoni tas-Servizz Pubbliku biex tisma l-kaz taghha, haga li ghal ragunijiet ovvji ma gietx eccepita mir-rikorrenti.*

10. *Illi in kwantu r-rikorrenti qed tallega l-ksur ta' l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni (trattament diskriminatorju) abbinat ma' l-Artikolu 6, jigi sottomess li r-rikorrenti ma sofriet ebda trattament diskriminatorju bil-fatt illi giet sospiza u tkecciet mill-Korp tal-Pulizija ghar-ragunijiet dixxiplinari. Illi r-rikorrenti fil-fatt imkien ma qeghda tallega illi hija ma wettqitx l-infrazzjonijiet dixxiplinari illi abbazi taghhom gew imposti s-sanzjonijiet ta' natura dixxiplinarja fuqha. Huwa ukoll principju stabbilit illi d-diskriminazzjoni, fi kwalunkwe kaz, qatt ma tista' tigi invokata biex tiggustifika agir kontra l-ligi. Fil-fatt fir-rikors promutur mhemm l-ebda fatti li jindikaw ksur ta' dawn l-artikoli stante li l-proceduri dixxiplinarji u l-proceduri kriminali li wasslu ghat-tkeccija tar-rikorrenti kienu definitivament konsegwenza diretta ta' l-agir irregolari u indiskret tar-rikorrenti. L-esponenti jissottomettu wkoll li l-interpretazzjoni li r-rikorrenti qed taghti tal-kwadru tal-fatti ta' kif sehhew fir-realta hija ghal kollox inkorretta u zvijanti. Fil-fatt mhux minnu li d-decizjoni kienet wahda unilaterali tal-Kumissarju tal-Pulizija. Kif gie spjegat iktar 1' fuq kemm il-Bord tal-Dixxiplina kif ukoll il-Bord ta' Dixxiplina tal-Kummissjoni tas-Servizz Pubbliku li ta r-rakkomandazzjoni tieghu lill-Prim Ministru, gew mahtura skond il-ligi. Inoltre, fir-rigward tal-proceduri tal-Bord tad-Dipriplina tal-Pulizija ghandu jinghad li, a kuntrarju ta' dak li qed jigi allegat fir-rikors promutur, ic-charges li huma hawn annessi u mmarkati bhala Dok 'A' kienu diversi.*

11. *Illi inoltre ma twettaq ebda ksur tad-dritt fondamentali ghal-rimedju effettiv fit-termini ta'l-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni Ewropeja u dan kemm stante illi r-rikorrenti ma sofriet ebda lezjoni tad-drittijiet fondamentali protetti bil-Konvenzjoni kif ukoll stante illi l-ordinament guridiku tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku (apparti li huwa soggett ghal skrutinju kostituzzjonali) jipprovdi ghal rimedji kontra l-lanjanzi mill-mod kif jimxu l-proceduri dixxiplinarji.*

Salv eccezzjonijiet ohra jekk ikun il-kaz."

Rat ir-risposta tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku tal-24 t'April 2009 (a fol. 51) li taqra hekk:

"Illi skond il-Kostituzzjoni ta' Malta l-funzjonijiet tal-Kummissjoni huma insindakabili.

Subordinatament fil-meritu l-esponenti tassocja ruhha mar-risposti tal-intimati l-ohra."

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat id-decizjoni ta din l-Qorti kif diversament preseduta tat-8 t'Ottubru 2010 (a fol.129 et seq.);

Rat in-nota t'osservazzjonijiet tal-Kummissjoni msemmija tal-4 t'April 2011 (a fol. 157 et seq.);

Rat in-nota ta'sottomissjonijiet tal-istess Grace Gatt tal-24 t'Ottubru 2011 (a fol. 164 et seq);

Rat in-nota ta'sottomissjonijiet tar-rikorrenti tal-25 ta'Settembru 2013 (a fol. 501 et seq);

Rat in-nota ta'sottomissjonijiet tal-intimata Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku tal-14 ta'Jannar 2014 (a fol. 513 et seq);

Rat in-nota responsiva tal-Kummissarju tal-Pulizija u tal-Prim Ministru tal-5 ta’ Mejju 2014 (a fol. 520 et seq);

Rat id-dokumenti ezebiti u l-atti kollha tal-kawza;

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Mix-xhieda tar-rikorrenti Grace Gatt a fol. 25 et seq, jirrizulta illi hija dahhlet bhala membru fil-Korp tal-Pulizija bin-numru WPC59 fil-14 ta’Gunju 1990.

Fi Frar 1999 hija kienet giet sospiza ghaliex l-Pulizija shabha kienu ghamlu gabra ghal bzonnijiet tat-tifel taghha li kien marad serjament tant illi kien jinhtieg li tiehdu ta’ sikwit Great Ormound Street Hospital fir-Renju Unit. Hadd ma kien gibdilha l-attenzjoni li kien jehtieg xi permess ghal dan.

Di piu’ kienu saru gabriet ghal-bzonnijiet tal-familja ta’ zewg membri tal-Pulizija u dawn ma gewx imressqa bi frodi. Is-sospenzjoni taghha gabet maghha konsegwenzi finanzjarji prekarji tant li bdiet tara kif tista’ tawmenta d-dhul. Ghalhekk bdiet taghmel xoghol ta’ gbir ta’ dejn u *private investigation* waqt li kienet sospiza.

Fost dawn, kien hemm investigazzjoni dwar tifla ta’ mara Maltija li giet misruqa minn Malta u ttiehdet is-Sirja u b’diffikolta’ kbira irnexxielha titracca t-tifla u tirritornha lill-ommha f’Malta.L-omm tat l-informazzjoni lill-gurnali u Grace Gatt giet intervistata mill-gurnali u sahhansitra ukoll fuq it-*television*. Gatt xhedet li hija kienet intervistata bi skop li tqanqal taghrif u konnoxxenza dwar il-problemi li jinqalghu meta nisa Maltin jizzewgu barra mill-kultura taghhom. Gatt xhedet illi hija ma tkelmitx bhala membru tal-Korp tal-Pulizija - vide fol. 28.

Wara gimgha, giet arrestata talli ghamlet xoghol privat bla permess, u gimghatejn wara, rceviet akkuza li kienet gabet il-Korp tal-Pulizija f’disprezz; li sifret minghajr permess ta’ Public Service Commission (PSC); li tkellmet fuq it-*television* minghajr permess tal-Kummissarju tal-Pulizija.

Grace Gatt xhedet li l-Kummissarju tal-Pulizija kien nformaha li ser jinhatar Bord Intern tal-Pulizija biex jezamina l-akkuzi u jghaddiha lil PSC ghad-decizjoni tieghu. Gatt ilmentat li l-Kummissarju kien qieghed jahtar l-Imhallfin, Membri tal-Korp dixxiplinat li huma obbligati li jobdu ghalhekk ma kienux mparzjali u ndipendenti. Grace Gatt xhedet illi l-Bord sab il-htija.

Grace Gatt sostniet illi l-PSC kienet ikkoncentrat biss fuq is-safar bi ksur ta' 12(10) tar-Regolamenti tal-PSC taghha fi zmien ta' sospenzjoni ghalkemm hija rribadiet illi kellha dritt ssiefer, skond il-Kostituzzjoni u l-Qorti Ewropea. Il-PSC hadet decizjoni taghha li Grace Gatt tkecciet mill-Korp tal-Pulizija.

Konsegwentement hija tilfet nofs il-paga ghaz-zmien kollu li kienet sospiza, tilfet il-karriera taghha u qed titlob ghar-rizarciment tad-danni.

Quddiem il-Qorti tal-Magistrati hija kienet giet liberata mill-akkuza ta' frodi u misjuba hatja biss talli ghamlet gbir ta' flus minghajr permess tal-Pulizija u nghatat *probation* ghal sitt xhur a fol. 30.

Grace Gatt ezebiet permess rilaxxat mid-divizjoni tal-Edukazzjoni ghal gbir fi skejjel, u certifikati medici u tad-dhul fl-isptar Great Ormond , kopji tal-gurnali u biljetti tal-ajru.

Paul Sammut a fol. 55 Segretarju tal-PSC kkonferma li Grace Gatt ghaddiet min proceduri kriminali u sussegwentement bi proceduri dixxiplinari u giet sospiza mix-xoghol pendenti l-proceduri.

Gara li waqt li kienet sospiza, Gatt kienet siefret u ghamlet xoghol privat u dan bi ksur tar-regolamenti. Sammut ikkonferma li l-Qorti tal-Magistrati kienet sabet htija, u kienet giet misjuba hatja fil-proceduri dixxiplinari u ghalhekk PSC rrekomandat t-tkeccija taghha mill-Korp.

Il-Maggur Noel Felice ezebixxa r-rapport finali tal-Bord Dixxiplinarju fi hdan il-Korp Tal-Pulizija – NF1 (a fol. 61 et seq.); NF2 t-tkeccija taghha; NF3 ittra ta' Dr. Brincat tal-5 t'April 2006. Il-Maggur Felice, ma kienx jaf l-esitu tal-kaz tas-Surgent tal-Pulizija li sawwat turist,

pero jaf li dan rega ddahhal lura fil-Korp. Gie ezebit NF4 l-ittra tal-PSC datata 2 ta' Dicembru 2007, sentenza tal-Qorti tal-Magistrati Dok. NF5 a fol. 92, u NF6 a fol. 98, sentenza tal-Qorti tal-Appell.

Grace Gatt a fol. 108 et seq, kkonfermat ix-xhieda li hi tat fl-affidavit. Hija kompliet tghid illi in segwitu tas-sospenzjoni taghha, kienet talbet u kisbet l-awtorizzazzjoni tal-Qorti biex ssiefer minhabba il-marda tat-tifel taghha.

Hija sostniet illi meta hija kienet kostretta taghmel xoghol ta' *private investigation* ma kienx hemm regolamenti li jesigu xi licenzja. Hija ezebiet gazzetta tal-20 t'Ottubru 2007 (Il-Gens) Dok. R2. Wara li giet mis-Sirja ma kientx taf li kien hemm bzonn ta' licenzja u applikat ghaliha malli saret taf – Dok. R3, R4.

Di piu, Gatt ssostni li ma nghatatx ghazla bejn rezenja u sospenzjoni , kif inghataw lil zewg membri tal-Pulizja , a fol. 110.

Ezebit Dok. R6 estratt mis-Sunday Times tas-7 ta'Mejju 2008 dwar Pulizja li kien vvinta storja li salva mara u nghata medalja. Gew ezebiti talba ghal permess lil Prim Ministru Dok. PM, PM2 u acknowledgement.

Spettur Marisa Camilleri a fol. 138, ezebiet Dok. MC1 il-file tar-rikorrenti Grace Gatt relattivi ghal proceduri kontriha quddiem il-Bord Dixxiplinari Dok. MC1.

Spettur Sandro Camilleri a fol. 146, xhed illi *"hija perogattiva li hafna drabi persuna, membru tal-Korp tal-Pulizija li jigi akkuzat jinghata d-dritt li jaghzel li jirrezenja gialadarba li l-akkuza tkun harget b'aggravju ta' Ufficcjal Pubbliku*". Kkonferma li PC Jean Pierre Abdilla nghata tali ghazla. Abdilla kien gie misjub hati mill-Qorti u qieghed jiskonta sentenza. PS David Sant nstab hati mill-Qorti li agredixxa mara anzjana Franciza izda kien hemm rakkomandazzjoni mill-Imhallef fl-Appell sabiex ma jitkecciex mil-Korp. Rigward PS Adrian Lia, li kien gideb li ghamel att ta' kuragg, ma kienx hemm proceduri kriminali izda gie dizgradat mir-ranks kollha tieghu, u ghadu fil-Korp. Ma kienx f'posizzjoni jaghti informazzjoni fuq ex PC Brincat.

Spettur Sandro Camilleri ma kienx jaf jekk Grace Gatt inghatatx l-istess ghazla li tirrezenja jew tghaddi procedura (a fol. 152). Ghalkemm kull membru ghandu l-ghazla li jirrezenja, Camilleri xhed li huwa l-Prim Ministru li jrid jaccetta dik ir-rezenja.

Camilleri xhed li ma kien hemm ebda talba da parti ta' Grace Gatt sabiex tirrezenja.

Charles Polidano a fol. 171, xhed illi kien Segretarju Esekuttiv tal-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku u pprezenta il-file Dok. CP1 (Vide fol. 174 et seq.).

Fil-proceduri quddiem il-Public Service Commission xhedet ir-rikorrenti u tat l-istess sekwenza t'eventi li jidhru fix-xhieda f'din il-kawza (Vide PSC *yellow file* affidavit ta' Grace Gatt tat-23 ta' Marzu 2009 li mieghu hemm mehmuz certifikati minn sptarijiet Maltin u Inglizi u kopji ta' gurnali u biljetti tal-ajru a fol. 257 sa 260) Gew ezebiti ukoll is-sentenzi tal-Qorti tal-Magistrati kontra Grace Gatt per Magistrat Dr. Antonio Micallef Trigona u sentenza tal-Qorti tal-Appell deciza 20 ta' Settembru 2007. Konsegwenza ta' dawn il-proceduri, Grace Gatt instabet hatja tat-tielet u raba akkuza cioe' gbir ta' flus mhux awtorizzat bi ksur ta' Artikolu 3 Kapitolu 279 bl-aggravju t'Ufficjal Pubbliku bi ksur t'Artikolu 141, u inghatat *conditional discharge* ghal fuq perjodu ta' sitt xhur. Dawn is-sentenzi jinstabu ezebiti fil-PSC *yellow file* .

Illi fil-proceduri tal-PSC (ezebiti u annessi) instemghu hmistax –il xhud – Vide fol. 222.

Alphonse Cauchi *Head of Security* mal-Air Malta ikkonferma li Grace Gatt siefret f'erba' okkazzjonijiet cioe' 8 ta' Mejju 2005, 14 ta' Lulju 2005, 31 ta' Lulju 2005, 12 ta' Novembru 2005 izda ma setghax jikkonferma li Grace Gatt, li siefret kienet l-istess persuna tar-rikorrenti.

Eric Seracino, *Assistant Director Management Personnel Office* fl-ufficcju tal-Prim Ministru xhed li skond *Regulation* 12(10) tal-Procedura tad-Dixxiplina, membru tal-Korp jew *Public Officer* kien jehtieg li jigi awtorizzat mill-*Permanent Secretary* tal-Ufficcju tal-Prim Ministru sabiex isiefer u kien jehtieg li jigi awtorizzat mill-*Permanent Secretary* tal-Ufficcju tal-Prim Ministru biex jaghmel xoghol privat.

Joseph Debattista, impjegat fid-Dipartiment tal-Libreriji u Arkivji, ezebixxa l-harga tal-gazzetta Kulhadd tal-25 ta' Dicembru 2005.

Sandro Mizzi mill-*Accounts Department* fi hdan il-Kwartieri Generali tal-Pulizija , ikkonferma li WPC 59 Grace Gatt kienet ilha tircievi nofs is-salarju mid-data tas-sospenzjoni taghha cioe mit-2 ta' Gunju 2001 sa 2005 u ezebixxa kopja tal-P3s.

Noel Felice fi hdan il-*Human Resources Section* fi hdan il-Kwartieri Generali tal-Pulizija xhed li WPC kienet ghadha membru fil-Korp tal-Pulizija u qatt ma kienet talbet bil-miktub sabiex issiefer jew sabiex taghmel xoghol privat.

PC443 Vincent Mifsud mill-Ufficcju tal-Licenzji tal-Pulizja, ikkonferma li WPC 59 Grace Gatt ma kellhiex licenzja biex tahdem bhala *private guard* jew bhala *local warden*.

Spettur Raymond Aquilina tal-*Vice Squad* xhed illi hu flimkien mal-Ispettur Victor Aquilina kienu qed jinvestigaw kaz ta' pornografija ta' tfal u fl-investigazzjonijiet irrizulta li WPC 59 Grace Gatt kienet agixxiet bhala *private investigator*. Infatti Dolores Camilleri informat lill-Ispettur Aquilina li WPC 59 Grace Gatt kienet akkompanjatha f'okkazzjoni wahda u fil-25 t'Awwissu 2005, ssekwestrat il-kompjuter tar-ragel ta' Camilleri. Fis-26 t'Awwissu 2005 il-Pulizija kienet rceviet lment mill-Avukat difensur ta' Dolores Camilleri – Vide fol. 225.

L-Ispettur Aquilina xhed li fil-fatt mir-ricerka li ghamel irrizulta li Grace Gatt kienet qeghda indikata bhala *private investigator* bil-*mobile number* 79419966 fuq il-website www.privateinvestigation.malta.com bl-indirizz Bartolo Enterprises Limited , Leli Falzon Street Naxxar u jidher illi Grace Gatt kienet Direttrici tal-istess socjeta. Dan gie konfermat ukoll mal-MFSA. Spettur Aquilina xhed li kien intervista lir-rikorrenti Gatt izda din ghazlet li ma twiegeb ghall-ebda domanda tieghu.

Fis-6 ta' Jannar 2006, fuq ordnijiet tal-Kummissarju tal-Pulizija, Spettur Aquilina kien ha sehem f'program televiziv "Arena" f'liema program kienet ippartecipat Grace Gatt li tat rakkont ta' kif marret is-Sirja u rnexxielha tirritorna tifla minn taht il-kustodja ta' missierha, lura Malta.

In kontro-ezami l-Ispettur Aquilina xhed li ma ghamel ebda applikazzjoni lis-Segretarju Permanenti fl-Ufficcju tal-Prim Ministru sabiex jidher fuq dan il-programm ‘l ghaliex kien ordnat mill-Kummissarju tal-Pulizja sabiex jaghmel dan.

PC1155 Christopher Mangion ezebixxa *transcripts* u l-*video tapes* tan-*news* tal-25 u 26 t’Awwissu 2005 ta’ Super One Tv.

WPC255 Roberta Fenech ezebiet *video cassettes* tal-programm “arena” li deher fuq l-istazzjon Net Tv u Super One Tv li fihom dehret Grace Gatt.

Fit-tieni xhieda tieghu tat-2 ta’ Gunju 2006 a fol. 228, Eric Seracino ikkonferma li WPC 59 Grace Gatt ma kienitx awtorizzata li ssiefer jew li taghmel xoghol privat.

Marika Alhamo ghazlet li ma tirrispondi ebda domanda maghmula lilha fir-rigward tat-tifla taghha Samira a fol. 228 u 229.

Spettur Angelo Gafa xhed li fit-23 ta’ Jannar 2006 beda investigazzjonijiet rigwardanti reklam ta’ *private investigator* li deher fil-gazzetta Kulhadd li fih kien hemm mobile number 79419966 registrat f’isem Grace Gatt Id 34568(G), u *website* u *email address*. Spettur Gafa spjega l-investigazzjonijiet kollha biex wasal ghall-identifikazzjoni ta’ Gatt. Spettur Gafa baghat ghal- WPC 59 Grace Gatt li verbalment ikkonfermatlu li hija kienet qeghda taghmel xoghol ta’ *private investigator* u dan minhabba s-salarju baxx taghha, izda Gatt irrifjutat li twiegeb ghad-domandi bil-miktub. L-Ispettur ezebixxa l-*istatement* mhux iffirmat ta’ WPC 59 Grace Gatt, kopji t’*invoices* tal-Allied Newspapers, *business cards*, *letter head* fost ohrajn. Spettur Gafa xhed li huwa tkellem ma diversi gurnalisti li ikkonfermawlu li Gatt kienet ikontribwiet diversi artikoli lit-Torca u l-Malta Independant On Sunday u l-Malta Independant. Ikkonferma wkoll li Gatt kienet talbet lil gurnalista Ramona Portelli biex twaqqaf il-publikazzjoni t’artikolu intestat *What’s Up*. Spettur Gafa ikkonferma li Sean Ellul ta’ *Standard Publication* ikkonferma li WPC 59 Grace Gatt kienet ikkontribwiet ghall-artikolu intestat *The work of a private investigator* liema artikolu kien ghadu ma giex publikat.

Spettur Angelo Gafa ikkonferma li WPC 59 Grace Gatt kienet hadet sehem programm televiz “Arena” fis-6 ta’ Jannar 2006 li deher ukoll fuq One News. Spettur Gafa xhed li kien kellem

ukol lil Lourdes Castillo li konfermatlu li hija kienet ilha tahdem bhala *private investigator* flimkien ma Grace Gatt ghal erba' snin. Spettur Gafa ikkonferma li wettaq tfitxija fir-residenza ta' Grace Gatt u eleva tlett komputers u *laptop* waqt illi kkjarifika li kien, f'okkazzjoni precedenti, eleva *laptop* iehor.

Joe Cini *Assistent Director Human Resources* mal-Ministeru tal-Gustizzja u tal-Intern, ikkonferma li Grace Gatt ma kienet talbet ghall-ebda permess minghand is-Segretarju Permanenti tal-Ministeri tieghu sabiex tahdem *part-time* fil-privat. Lanqas ma talbet permess biex issiefer.

Spettur Paul Caruana fi hdan is-*Cyber Crime Unit* ikkonferma li l-Ispettur Gafa talbu jispezzjona kompjuter mir-residenza ta' Grace Gatt. Spettur Caruana ikkonferma li fil-kompjuter sab **diversi imagini ta' reklami ta' *private investigations agencies*** bin-numru **79419966** u *email address* **infor@privateinvestigationmalta.com** u ta dettalji ta' dawn ir-reklami a fol. 239 .

Spettur Simon Galea a fol. 239 ezebixxa kopji ta' korrispondenza bejn il-Pulizija u l-*Broadcasting Authority*.

Fl-affidavit tieghu a fol. 264, Dr. Joseph Brincat xhed li ma kienitx il-procedura normali tieghu li jintervjeni biex jixhed izda kellu l-ezenzjoni tal-klijenti tieghu sabiex jaghmel dan. Dr. Brincat xhed li huwa kien assista lil Grace Gatt fi proceduri quddiem il-Bord mahtur mill-Kummissarju tal-Pulizija u quddiem il-Public Service Commission. Dr. Brincat xhed li meta beda iqanqal kwistjonijiet legali c-Charman dar fuqu u qallu *"ahna dawn l-affarjiet ma jinteressawniex, ahna mistoqsija wahda rridu naghmlu, siefret jew ma sifrietx minghajr il-permess tal-Public Service Commission."* Dr. Brincat xhed li Grace Gatt kienet irrispondiet li veru li kienet siefret diversi drabi minhabba l-kura medika li kellu bzonn it-tifel taghha. Apparti l-punt dwar is-safar, ebda punt iehor ma gie trattatt quddiem l-Bord tad-Dixxiplina, waqt li l-Public Service Commission kienet ghadha qedgha tirrifjuta tghid x'gara u x'kienu l-konsiderazzjonijiet taghha.

Permezz ta' nota tat-13 ta' Gunju 2012 il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku pprezentat id-dokumenti mitluba skond id-digriet tat-12 ta' Jannar 2012 – Vide fol. 268 sa 324.

Paul Sammut f'affidavit tieghu a fol 330, rega ikkonferma l-kariga tieghu bhala Segretarju tal-PSC fiz-zmien rilevanti u cioe' bejn Jannar 2004 sa April 2010. B'referenza ghall-affidavit ta' Dr. Brincat, xhed li Dr. Brincat bhala l-avukat difensur tar-rikorrenti, inghata l-opportunitajiet kollha, kif jidher mill-minuti tas-seduti tat-3 t'Awwissu 2006, 10 t'Awwissu 2006, 22 t'Awwissu 2006; illi di piu fis-seduti tal- 31 t'Awwissu 2006 u 26 t'Ottubru 2006 il-Kummissjoni iddeliberat il-kaz u hadet il-parir legali tal-Avukat tal-Kummissjoni. Gew ezebiti d-dokumentazzjoni minn fol. 331 sa 354 li juru dan.

Spettur Sandro Camilleri a fol. 355 mill-Ufficcju Legali tal-Pulizija , ikkonferma li Grace Gatt, kienet giet interdetta mil-qadi ta' dmirijiet u sospiza b'nofs paga fit-2 ta' Gunju 2001, u ikkonferma li fil-15 ta' Frar 2001 hija kienet giet akkuzata u dehret quddiem il-Magistrat Micallef Trigona. Grace Gatt kienet tkecciet mill-Korp fil-21 ta' Dicembru 2006. Fit-2 ta' Gunju 2006 hija kienet instabet hatja li hadmet bhala Gwardjan minghajr il-licenzja tal-Kummissarju tal-Pulizija, ammettiet l-akkuzi u wehlet sena prigunerija sospiza ghal sentejn. Spettur Sandro Camilleri xhed illi Grace Gatt ma kienitx talbet u ma inghatatx permess mis-Segretarju Permanenti tal-Ministeru tal-Gustizzja u Intern, sabiex taghmel xoghol privat waqt li kienet sospiza fuq nofs salarju; u lanqas ma kienet talbet permess bil-miktub mill-Kap tas-Servizz Pubbliku sabiex ssiefer minn Malta jew sabiex tidher fuq programmi televizivi.

Spettur Sandro Camilleri in kontro-ezami ma kienx f'pozizzjoni li jirrispondi jekk kemm-il darba il-PSC waslitx ghar-rekomandazzjonijiet taghha minhabba l-proceduri kriminali migjuba kontra Grace Gatt jew ghaliex din kienet siefret u dehret fuq it-televizjoni.

Supretendent Mario Spiteri a fol. 364 xhed li huwa kien inkarigat mill-*Human Resources* fi hdan il-Kwartieri Generali tal-Pulizija. Huwa ikkonferma li Grace Gatt dahhlet fil-Korp tal-Pulzija fl-14 ta' Lulju 1990, kienet inghatat doveri f'diversi distretti sakemm giet sospiza f'Gunju 2001. Supt. Spiteri ikkonferma li wara ghaddiet minn proceduri quddiem l-PSC, din rrakomandat t-tkeccija taghha. Kien dejjem l-Prim Ministru li jkecci ufficcjal pubbliku fuq parir tal-PSC. Supt. Spiteri ezebixxa Dok. MSX1 a fol. 390, kopja tal-fedina peanli aggornata ta' Grace Gatt.

Fit-22 ta'Jannar, 2007, il-Kummissarju nforma lill-Grace Gatt li l-Prim Ministru, fuq rakkomandazzjoni tal-Public Service Commission, approva tkeccija taghha mis-servizz b'effett mill-21 ta' Dicembru, 2006. Gew ezebiti ukoll Dok. MSX2, MSX3 u MSX4 sentenza

tal-Magistrat Saviour Demicoli datata 23 ta' Mejju 2007 – a fol. 392; sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali datata 20 ta' Settembru 2007 a fol. 396 u sentenza tal-Qorti tal-Magistrati, Magistrat Antonio Micallef Trigona datata 2007 a fol. 402. Ezebixxa ukoll Dok. MSX6 fol. 410 il-proceduri quddiem il-Bord tad-dixxiplina. Ezebixxa Dok. MSX7 a fol. 435 l-interdezzjoni ta' Grace Gatt minn funzjoni tal-kariga taghha.

Is-Supretendent Spiteri ezebixxa wkoll Dok. MSX8 sentenza tal-Qorti tal-Appel fl-ismijiet **Pulizija vs David Sant** u Dok. MSX9 sentenza fl-istess ismijiet moghtija mill-Magistrat Silvio Meli fl-10 ta' Lulju 2007.

Supretendent Spiteri ikkonferma li minkejja David Sant inghata sentenza ta' erba' xhur pruginerija sospizi ghal sena, Sant talab u inghata permess li jirtira hamsa u ghoxrin sena servizz. Fil-kaz ta' PC656 Adrian Lia li kien gideb dwar att ta' kuragg kien gie *demoted* kif jidher Dok. MSX10 a fol. 455. Di piu, PC Lia ma baqax fil-Korp ghaliex gie akkuzat b'reat kriminali u rrezenja qabel tressaq. Ghar-rigward ta' Jean Pierre Abdilla, jirrizulta li dan ukoll talab biex jirrezenja qabel tressaq fuq traffikar ta' droga – vide sentenza Dok. MSX11 a fol. 456. In oltre, PS938 Anthony Brincat akkuzat li seraq *badge* tal-Korp tal-Pulizija, ghazel li jirrezenja mill-Korp qabel tressaq. Is-Supretendent Spiteri kkonferma li f'kaz il-Prim Ministru ma jaqbilx mal-parir tal-PSC u jibghat lura l-kaz lil PSC, jekk il-PSC tikkonferma l-parir originali taghha, l-Prim Ministru ma jkollux triq ohra ghajr li jezegwixxi t-tkeccija. Supretendent Spiteri kkonferma li l-PSC s-solitu ma taghtix l-parir taghha qabel ma jigu ezawriti l-proceduri kriminali, pero tista' taghmel dan.

Supretendent Spiteri xhed li kull membru tal-Korp tal-Pulizija huwa obbligat bil-gurament tieghu biex jobdu l-Kummissarju tal-Pulizija, izda pero fil-kazijiet kollha fejn l-Pulizija jkunu qed jagixxu bhala Membri ta' Bordijiet Dixxiplinarji huma jmorru quddiem l-Avukat Generali u jiehdu gurmament t'imparzjalita' fl-inkarigu taghhom fil-Bord dixxiplinarju.

Supretendent Spiteri innega li kien hemm xi agha fil-gurnali dwar Grace Gatt , dak li jaf hu kien li hija dehret fuq xi programmi ta' "Xarabank". Supretendent Spiteri xhed li jista' jkun li gbir ta' flus da parti ta' Grace Gatt kien konness mal-qaghda medika tat-tifel taghha.

Supretendent Spiteri xhed illi jista' jinghata permess biex membru tal-pulizija jaghmel xoghol privat basta ma jkun kuntrarju ghax xoghol tal-Pulizija u previa li jintalab il-permess.

In ri-ezami Supretendent Spiteri ikkonferma li Grace Gatt qatt talbet permess biex taghmel xoghol privat. **Ikkonferma wkoll li dan il-permess ma kienx jinghata 'l ghaliex bhala Pulizija ma tistghax taghmel xoghol ta'** ***private guard*** **jew** ***warden*****.** Illi di piu' hija kienitx talbet permess minghand il-Kap tas-Servizz Pubbliku sabiex tidher fuq programmi televizivi.

Spettur Marisa Zammit a fol.483, xhedet fil-25 ta' Lulju 2001 Gatt kienet kitbet lill-Kummissarju tal-Pulizija sabiex issiefer minhabba l-qaghda medika tat-tifel taghha, li kien approva tali rikjesta. Spettur Zammit xhedet li **ma kien hemm ebda talba ulterjuri ghal safar** – vide fol.487. Jirrizulta fil-5 ta' Gunju 2001 l-Avukat Brincat ghan-nom ta' Gatt kien kiteb lil Kap tas-Servizz Civili – Dok. MZ7 a fol. 493 sabiex tinghata permess biex issiefer anki f'kaz t'urgenza liema permess inghata fil-31 ta' Lulju 2001 – fol. 487. **Ebda talba precedenti ghal-permessi ma saret jew inghata.**

Spettur Zammit ikkonfermat li minkejja membru tal-Korp ikun sospiz xorta huwa konsidrat membru tal-istess Korp.

Fl-affidavit tieghu Eric Seracino ta rendikont bid-dati precizi tal-process li minnu ghaddiet Grace Gatt:

- Fit-28 ta Mejju 2001 giet interdetta mill-ezercizzju tad-dmirijiet taghha bhala membru tal Pulizija;

- Fit-30 ta' Lulju 2001 il-permess tal-ivvjaggar ta' Grace Gatt gie approvat mis-Segretarju Permanenti mill-Ufficcju tal-Prim Ministru;

- Fis-20 ta' Jannar 2006 il-Kummissarju tal-Pulizija informa lis-Segretarju Permanenti li Grace Gatt kienet hadet sehem fil-programm ta' Xarabank iddikjarat li kienet marret is-Sirja u ghamlet xi xoghol hemmhekk, u dana bla permess kif stipulat f'regolament 12 (10) tar-Regolamenti tad-Dixxiplina;

- Fid-9 ta’ Marzu 2006 s-Segretarju Permanenti Ewlieni informa lill-Kummissarju tal-Pulizija li ser jittiehdu proceduri dixxiplinari kontra Gatt skond Regolament 20.

- Il-proceduri dixxiplinari kontra Gatt kienu jikkontemplaw tlett akkuzi :

  i. Safar bla permess bi ksur ta’ Reg. 12 (10) tar-Regolamenti tad-Dixxipplina;
  ii. Xoghol privat bla permess bi ksur ta’ Artikolu 7.3 tal-Public Service Mangement Code;
  iii. Partecipazzjoni f’programm televiziv bla permezz bi vjolazzjoni ta’ *circular* GHQ/47/2002;
  iv. Kondotta li tnaqqas ir-reputtazzjoni tal-Korp tal-Pulizija.

- Il-Bord tad-Dixxiplina sab lil WPC Gatt hatja tal-akkuzi mihjuba kontra taghha.

- Fit-2 ta’ Novembru 2006 il-Kummisjoni Dwar is-Servizz Pubbliku ghamlet ir-rakkomandazzjoni taghha lil Prim Ministru u rrakkomandat it-tkeccija taghha mis-servizz.

- Fil-21 ta’Dicembru 2006 il- Prim Ministru approva r-rakkomandazzjoni tal-PSC.

- Fit-22 t’Ottubru Grace Gatt ghamlet petizzjoni skond Reg 33 sabiex il-kaz jigi rivedut u l-PSC cahdet it-talba taghha.

Ikkonsidrat:

Ir-rikorrenti fil-kawza odjerna talbet lill-Qorti tiddijara li gew lezi d-drittijiet fondamentali taghha taht:

Art 6 tal-Konvenzjoni Ewropea;

Art 2 (2) u (3) tal-Protokoll 4 tal-Konvenzjoni Ewropea; inkompattibilita ta' Artiklu 12 (2) tar-Regolamenti tal-PSC u ta' Artiklu 44 tal-Kostituzzjoni;

Art 10 tal-Konvenjzoni Ewropea;

Art 14 abbinat ma Art 6 tal-Konvenzjoni Ewropea;

Art 13 tal-Konvenzjoni Ewropea .

Ikkonsidrat:

L-ewwel eccezzjoni tal-Prim Ministru huwa fis-sens li huwa mhuwiex illegittimu kontradittur il-ghaliex huwa agixxa fuq il-parir tal-PSC skond Artikolu 86 tal-Kostituzzjoni biex itemm impjieg ta' impjegat pubbliku u ma ezercita ebda diskrezzjoni da parti tieghu, izda ezegwixxa biss ir-rakkomandazzjoni tal-istess Kummissjoni u li ghalhekk ai termini tal-Artiklu 181 B Kap 12 ghandu jigu liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

L-Artikolu 181 B tal-Kap 12 jistpula li:

> ***"181B. (1) Il-Gvern għandu jkun rappreżentat fl-atti u fl-azzjonijiet ġudizzjarji mill-kap tad-dipartiment tal-gvern li jkun inkarigat fil-materja in kwistjoni:***
>
> ***Iżda, mingħajr preġudizzju għad-disposizzjonijiet ta' dan l-artikolu:***
>
> ***(a) kawżi għall-ġbir ta' ammonti dovuti lill-Gvern jistgħu f'kull każ isiru mill-Accountant General;***
> ***(b) kawżi li jinvolvu kwistjonijiet dwar impieg jew obbligu ta' servizz mal-Gvern jistgħu f'kull każ isiru mis-Segretarju Permanenti Ewlieni;***
>
> ***omissis"*** (Enfasi ta' din il-Qorti)

Il-gurisprudenza nostrali hija fis-sens li l-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku tghamel biss rakkomandazzjonijiet lill-Prim Ministru dwar interalia terminazzjoni u dixxiplina fuq persuni mpjegati fis-Servizz Civili, u li, **minn naha tieghu, l-Prim Ministru, jezercita l-**

funzjoni tieghu skond dik ir-rakkomandazzjoni, salv ghal fakolta mghoti lilu li jibghat ir-rakkomandazzjoni lura lill-Kummissjoni ghar-rikonsiderazzjoni meta jkun marbut bid-decizjoni taghha. - Vide Artiklu 86 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u s-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali deciza fis-17 ta' Settembru, 2013 fl-ismijiet **Grace Sacco vs Onor. Prim Ministru et**. Ghandu jinghad li Artikolu 181B (b) tak Kap 12 hija fakoltattiva u mhux mandatorja.

Ghaldaqstant tichad tali eccezzjoni.

Fil-meritu, irid jinghad illi illi huwa inkontestat illi r-rikorrenti giet ingaggata fil-Korp tal-Pulizija b'mod volontarju. Mid-data tad-dhul taghha fil-Korp tal-Pulizija hija volontarjament assoggettat ruhha ghar-regolamenti kif stipulati fl-Att Dwar il-Pulizija Kap 164 u r-Regolamenti ta' Procedura ta' Dixxiplina tas-Servizz Pubbliku.

Huwa mifhum ukoll illi dawn il-Ligijiet u Regolamenti japplikaw lill-membri tal-Korp tal-Pulizija anki meta dawn ikunu sospizi b'nofs paga.

Huwa risaput illi mad-dhul fil-Korp tal-Pulizija, kull membru huwa tenut li jahlef bil-gurament li jkun fidil lejn il-Ligijiet tal-pajjiz b'mod specjali dawk li jorbtu l-Pulizija.

Artiklu 12(10) tar-Regolamenti ta' Procedura ta' Dixxiplina tas-Servizz Pubbliku jistipola:

> ***"An officer who is temporarily suspended due to criminal proceedings instituted against him shall seek the permission of the Permanent Secretary of the relevant Ministry if he wishes to travel outside the Schengen area. Prior to granting such permission the Permanent Secretary of the relevant Ministry shall consult the Commissioner of Police. Any such officer who leaves Malta without the required permission shall be liable to disciplinary action, which action may be one leading to dismissal."***

Il-Qorti tghaddi biex tezamina il-lanjanzi tar-rikorrenti ai termini tal-Artiklu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea li tipprovdi:

"(1) Fid-deċiżjoni tad-drittijiet ċivili u tal-obbligi tiegħu jew ta' xi akkuża kriminali kontra tiegħu, kulħadd huwa ntitolat għal smigħ imparzjali u pubbliku fi żmien raġonevoli minn tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b'liġi. Is-sentenza għandha tingħata pubblikament iżda l-istampa u l-pubbliku jista' jiġi eskluż mill-proċeduri kollha jew minn parti minnhom fl-interess tal-morali, tal-ordni pubbliku jew tas-sigurtà nazzjonali f 'soċjetà demokratika, meta l-interessi tal-minuri jew il-protezzjoni tal-ħajja privata tal-partijiet hekk teħtieġ, jew safejn ikun rigorożament meħtieġ fil-fehma tal-qorti f'ċirkostanzi speċjali meta l-pubbliċità tista' tippreġudika l-interessi tal-ġustizzja.

(2) Kull min ikun akkużat b'reat kriminali għandu jiġi meqjus li jkun innoċenti sakemm ma jiġix pruvat ħati skont il-liġi.

(3) Kull min ikun akkużat b'reat kriminali għandu d-drittijiet minimi li ġejjin:

(a) li jkun infurmat minnufih, b'lingwa li jifhem u biddettal, dwar in-natura u r-raġuni tal-akkuża kontra tiegħu;

(b) li jkollu żmien u faċilitajiet xierqa għall-preparazzjoni tad-difiża tiegħu;

(ċ) li jiddefendi ruħu persunalment jew permezz ta' assistenza legali magħżula minnu stess jew, jekk ma jkollux mezzi biżżejjed li jħallas l-assistenza legali, din għandha tingħata lilu b'xejn meta l-interessi talġustizzja jeħtieġu hekk;

(d) li jeżamina jew li jara li jiġu eżaminati xhieda kontra tiegħu u li jottjeni l-attendenza u l-eżami ta' xhieda favur tiegħu taħt l-istess kundizzjonijiet bħax-xhieda kontra tiegħu;

(e) li jkollu assistenza b'xejn ta' interpretu jekk ma jkunx jifhem jew jitkellem il-lingwa użata fil-qorti."

L-ilment tar-rikorrenti f'dan ir-rigward huwa fis-sens illi il-Bord ta' Dixxiplina u sussegwentament il-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku li nhatar sabiex jiddetermina l-kaz ta' Grace Gatt ma kienux Tribunali Imparzjali jew Indipendenti.

Ir-rikorrenti ilmentat illi il-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku kellha biss poteri ta' revizjoni ta' dak li stabbilixxa il-Bord ta' Dixxiplina mahtur mill-Kummissarju tal-Pulizija. Illi l-Bord ta' Dixxiplina jinhatar mill-Kummissarju tal-Pulizija u huwa kostitwit mill-membri tal-istess Korp li nvestigaw u waslu ghall-konkluzjonijiet taghhom fuq akkuzi mahruga mill-istess Kummissarju. Illi ghaldaqstant ir-rikorrenti tilmenta illi la hemm effettivita ta' mparzjalita u ndipendenza wisq anqas apparenza tal-istess u ccitat paragrafi 36 sa 40 tad-decizjoni tal-Qorti Ewropea fl-ismijiet **Findlay vs United Kingdom** App. No. 22107/93 deciza fil-25 ta' Frar, 1997. Il-Qorti rat u ezamit din is-sentenza tal-ECHR fejn irriteniet f'paragrafu 73:

> ***"73. The Court recalls that in order to establish whether a tribunal can be considered as "independent", regard must be had, inter alia, to the manner of appointment of its members and their term of office, the existence of guarantees against outside pressures and the question whether the body presents an appearance of independence (see the Bryan v. the United Kingdom judgment of 22 November 1995, Series A no. 335-A, p. 15, para. 37).***
> ***As to the question of "impartiality", there are two aspects to this requirement. First, the tribunal must be subjectively free of personal prejudice or bias. Secondly, it must also be impartial from an objective viewpoint, that is, it must offer sufficient guarantees to exclude any legitimate doubt in this respect (see the Pullar v. the United Kingdom judgment of 10 June 1996, Reports 1996-III, p. 792, para. 30).***
>
> ***The concepts of independence and objective impartiality are closely linked and the Court will consider them together as they relate to the present case."***

Fis-sentenza fl-ismijiet **Josric Mifsud vs Prim Ministru et** deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fl-14 ta' Dicembru, 2009 u precizament fuq il-materja ta' imparzjalita, il-Qorti Kostituzzjonali irreteniet:

> ***"Kif gustament osservat l-ewwel Qorti, u minkejja dak li jinghad fl-ittra tal-Kummissarju tal-Pulizija tat-13 ta' Awissu 2007 (u cioe` li dak li l-***

appellant kien qed jigi mill-istess Kummissarju akkuzat bih kienu "reati [dixxiplinari] serji li jwasslu ghat-tkeccija tieghek mis-Servizz"11), il-Bord ta' Dixxiplina jistabilixxi biss il-fatti dwar dawk ir-reati dixxiplinari, u ma jista' jesprimi ebda rakkomandazzjoni dwar il-konsegwenzi li ghandhom isegwu ghall-fatti hekk minnu stabbiliti (ara il-paragrafu (3) tar-regolament 25 tal-A.L. 186/1999 – "Ir-rapport tal-Bord m'ghandux jinkludi fih rakkomandazzjoni dwar il-piena li tista' tigi imposta").

Huwa l-Kap tad-Dipartiment – f'dan il-kaz il-Kummissarju tal-Pulizija – li, wara li jircievi r-rapport tal-Bord dwar l-istharrig li l-istess Bord ikun ghamel, irid jappplika mohhu billi fid-dawl ta' dawk ir-rizultanzi issa jiddeciedi x'ghandha tkun il-konsegwenza. Hija dik id-decizjoni tal-Kummissarju – li minnha hemm dritt ta' appell lill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku – u kemm-il darba dik id-decizjoni tkun avversa ghall-ufficjal in kwistjoni, li hija "direttament deciziva" ta' xi drittijiet jew obbligi civili li talvolta jista' jkun hemm fi tkeccija minn korp dixxiplinat bhalma huwa l-Korp tal-Pulizija. U dan apparti l-fatt li, kif irrilevat ukoll l-ewwel Qorti, hemm anke dritt ta' appell mis-sejbien ta' fatt tal-Bord (ara r-regolament 30(1) tal-imsemmi A.L. 186/1999)."

Ikkonsidrat:

Illi din il-Qorti wara li fliet ix-xhieda kollha prodotta b'mod specjali wara li ezaminat bir-reqqa x-xhieda rakkolta mill-Bord ta' Dixxiplina mahtur mill-Kummissarju tal-Pulizija, xhieda li giet indikata aktar 'il fuq f'din is-sentenza u l-proceduri quddiem il-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku, taghraf illi waqt illi jista' jinghad illi l-proceduri quddiem il-Bord ta' Dixxiplina tal-Pulizija jbaghti fl-apparenza ta' mparzjalita, fil-kaz in ezami **il-proceduri ta' revizjoni** quddiem Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku certament ma lledux id-dritt tas-smiegh xieraq tar-rikorrenti, ghal dak li jirrigwarda l-principju tal-gustizzja naturali - audi et alteram parte,

Ir-rikorrenti kif ukoll l-avukat difensur taghha inghataw kull opportunita biex iressqu mhux biss il-provi taghhom, izda inghataw kopji u kellhom access ghall-kwalunkwe rapport jew prova li xtaqu. Jirrizulta di piu' illi fil-yellow file PD 28266121/1/06 (innumerat 169) tal-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku, hemm inserita it-trattazzjoni dettolografikata tal-avukat difensur tar-rikorrenti li tikkonsisti fi 13-il pagna dwar il-punti legali minnu sollevati quddiem il-Bord ta' Dixxiplina.

Illi di piu' meta wiehed jezamina s-seduti li sehhu quddiem il-Kummissjoni Dwar is-Servizz Pubbliku, ebda gudikant ma jista jikkonkludi, kif ir-rikorrenti tipprova tipperswadi lil din il-Qorti, illi c-Chairman tal-Kummissjoni ried b'xi mod jizbarazza l-kaz bi speditezza mhux xierqa, u li kien jinteressah biss *"jekk fil-fatt ir-rikkorenti kienetx sifret minn Malta"* jew le – Vide nota ta' sottomissjonijiet dorso ta' fol 508.

Ghal dak li jirrigwarda l-imparzjalita u indipendenza tal-Bord tad-Dixxiplina, din il-Qorti tifhem li ghalkemm certament mhux felici li l-membri tal- Bord tad-Dixxiplina jinvestigaw, jisimghu u jistabilixxu l-fatti meta huma, **fl-istess hin,** membri tal-Korp tal-Pulzija b'kontabilita' lil Kummissarju, taghraf illi forsi wasal iz-zmien illi tigi ntrodotta f'Malta procedura, kif hemm stabbiliti f'pajjizi ohra tal-Ewropa, fejn l-Pulizija li jinvestigaw l-istess Pulizija, **ikun squadra apparti**, b'kontabilita' lill-Ufficcjal Gholi li huwa appartat mill Korp tal-Pulizija jew li ikunu **membri tal-Pulzija irtirati** li jkollom certu esperjenza u li jgawdu l-fiducja tal-membri tal-Korp, sabiex ikun hemm aktar apparenza ta' indipendenza u imparzjalita'.

Mifhum dana kollu pero, l-Qorti taghraf li taht is-sistema vigenti, membri tal-Pulzija nominati fuq il-Bord tad-Dixxiplina jiehdu gurament t'imparzjalita'u indipendenza quddiem l-Avukat Generali ghal dan l-inkarigu specifiku.

Il-Qorti tifhem ukoll illi dawn l-ufficjali tal-Pulzija ghalkemm nominati mill-Kummissarju tal-Pulizija is-solitu ikunu mhux biss t'esperjenza imma wkoll t'integrita' u jgawdu l-fiducja tal-membri kollha tal-Korp. Wiehed ma jistghax ma josservax li jkun ezercizzju majopiku ghall-ahhar li membri tal-Bord tad-Dixxiplina jazzardaw li ma jaqdux l-inkarigu taghhom onestament u fedelement meta wiehed jirrealizza li investigatur jista' facilment isib ruhu investigat.

Il-Qorti taghraf ukoll illi hija ghandha tezamina l-applikabilita’ o meno tad-dritt tas-smiegh xieraq fejn si tratta ta’ decizjoni tal-PSC.

Minkejja li skond l-Artikolu 115 tal-Kostituzzjoni ta’Malta, l-PSC mhux obbligat li taghti smiegh xieraq lill-ufficcjal fis-servizz pubbliku u li l-ezercizzju tal-funzjonijiet taghha mhumiex sindikabbli minn dawn il-Qrati, din il-Qorti taghmel referenza ghal gurisprudenza ricenti fil-kawzi **Cassar vs Chairman tas-Servizz Pubbliku** ; **Galea vs Chairman tas-Servizz Pubbliku** deciza 20 ta’ Jannar 1995 Qorti Kostituzzjonali; **De Gaetano vs Awtorita’ tal-Ippjanar** deciza fit-30 ta’ Marzu 2005; **AJ Hili u Ta Miena Limited vs Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud** deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fl-14 t’Ottubru 2004; u **Gatt vs Prim Ministru et** deciza 6 ta’ Settembru 2010, fejn gie stabbilit illi l-insindikabilita’ tal-PSC **ma kienitx wahda assoluta**;li l-PSC hija fid-dover **issegwi ir-regoli tal-proceduri taghha**; li **tosserva l-principji tal-gustizzja naturali** u li ma **tagixxiex ultra vires l-poteri taghha**.

Illi di piu’ ricentement, il-Qorti Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-konfront ta’ vertenzi li jinvolvu persuni fis-Servizz Civili u l-Istat ippronunzjat diversi sentenzi li jindikaw certu caqliq mill-principju li kien ferm stabbilit, li vertenzi in konnessjoni ma riklutagg, karrieri u terminazzjoni ta servizz ta’ persuni fis-servizz civili, **kienu bhala regola jaqghu barra mill-iskop t’applikabilta’ t’Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni.**

Infatti:

> ***“as noted above Pellegrin[2] expressly mention the police as a manifest example of activites belonging to the exercise to the public authority, this excluding a whole category of persons from the scope of Article 6”***

Illi dan ir-ragunament kien ankrat fin-natura tal-funzjonijiet u responsabilitajiet inkorporati fil-Pulizija li huma meqjusa li ghandhom partecipazzjoni diretta fl-ezercizzju t’Awtorita’ Pubblika u funzjonijiet immirati sabiex jissalvagwardjaw l-interessi generali tal-Istat. Vide **Veresova vs Slovakia** App. No. 70497/01 deciza fl-1 ta’ Frar 2005.

[2] Pellegrin vs France App. No. 28541/95 para 66 ECHR 1999

Illi jidher li l-Qorti Ewropea f'sensiela ta' decizjonijiet bdiet tidepartixxi minn dan l-istance rigidu u dana jidher fis-sentenza **Vilho Eskelinen and others vs Finland** App. No. 63235/00 deciza 19 t'April 2007 li fih, wara studju tal-gurisprudenza taghha stess, il-Grand Chamber tal-Qorti Ewropea rriteniet:

> ***62. To recapitulate, in order for the respondent State to be able to rely before the Court on the applicant's status as a civil servant in excluding the protection embodied in Article 6, two conditions must be fulfilled. Firstly, the State in its national law must have expressly excluded access to a court for the post or category of staff in question. Secondly, the exclusion must be justified on objective grounds in the State's interest. The mere fact that the applicant is in a sector or department which participates in the exercise of power conferred by public law is not in itself decisive. In order for the exclusion to be justified, it is not enough for the State to establish that the civil servant in question participates in the exercise of public power or that there exists, to use the words of the Court in Pellegrin, a "special bond of trust and loyalty" between the civil servant and the State, as employer. <u>It is also for the State to show that the subject matter of the dispute in issue is related to the exercise of State power or that it has called into question the special bond.</u> Thus, there can in principle be no justification for the exclusion from the guarantees of Article 6 of ordinary labour disputes, such as those relating to salaries, allowances or similar entitlements, on the basis of the special nature of relationship between the particular civil servant and the State in question. There will, in effect, be a presumption that Article 6 applies. It will be for the respondent Government to demonstrate, firstly, that a civil-servant applicant does not have a right of access to a court under national law and, secondly, that the exclusion of the rights under Article 6 for the civil servant is justified.***(Enfasi ta' din il-Qorti)

Illi l-kaz in ezami, juru b'mod mill-aktar car, illi **l-oggett tad-disputa** bejn il-kontendenti **filfatt huwa konness mal-ezercizzju tal-poteri tal-Istat** u li jitfa' in ballo ir-rabta specjali

ta'fiducja u lealta' kif fuq indikat. Dan qieghed jinghad 'l ghaliex ic-*charges* mahruga kontra r-rikorrenti, **stabbiliti minghajr ebda dubbju permezz ta' program televiziv,** kienu jirrigwardaw precizament nuqqas ta' talba ghall-awtorizzazzjoni ta' safar, affermazzjoni ta' xoghol ta' *private investigator* meqjus bhala inkompatibbli mad-doveri tal-Pulizija, nuqqas ta'talba ghal permess ta' xoghol privat, u affermazzjoni ta' ghemil ta' vigilantizzmu li ma jaghtix gieh lil Korp tal-Pulzija. Huwa kwasi superfluwu illi jinghad li l-Artikolu 115 tal-Kostituzzjoni jeskludi s-sindikabilita' tal-funzjonijiet tal-PSC. Ghaldaqstant skond iz-zewg binari enuncjati fil-kawza tal-Qorti Ewropea **Vilho Eskelinen and others vs Finland** Ibid, il-kaz odjern huwa eskluz mill-protezzjoni t'Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

Il-Kaz odjern huwa differenti ghall-ahhar minn dak ezaminat mill-Qorti Kostituzzjonali – **Grace Sacco vs Onor Prim Ministru et** deciz 17 ta' Settembru 2013 li kien jitratta rakomandazzjoni tal-PSC ghal tkeccija ta' *public servant* (*nurse*) 'l ghaliex kien hemm ksur ta' smiegh xieraq meta rapport li fuqu l-PSC hadet id-decizjoni finali ma giex muri lin-*nurse* in kwistjoni – vide paragrafu 35 tal-istess sentenza.

Ghal dawn il-mottivi, l-Qorti hi tal-fehma illi ma jirrizultax vjolazzjoni ta' Artiklu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea.

Din il-Qorti ser tghaddi biex tezamina l-lanjanza tar-rikorrenti fis-sens li kienet saret diskriminazzjoni fil-konfront taghha. Ir-rikorrenti tfisser li minkejja ufficcjal tal-Pulizija ohra kissru regolamenti tal-Pulizija u l-ligi tal-pajjiz, fejn sahhansitra ufficcjali tal-Pulzija, waqt il-qadi ta' dmirijiet, sawwat lil turista Franciza, gie processat u misjub hati mill-Qrati ta' Malta, xorta baqa' fil-Korp tal-Pulizija.

Il-Qorti wara li gharblet il-provi prodotti fil-kaz in ezami, taghraf illi sabiex tigi provata d-diskriminazzjoni, kien jehtieg li tingieb prova konkreta li xi ufficcjal tal-Pulizija, **f'cirkostanzi identici ghal dawk tar-rikorrenti,** gie trattatt b'mod differenti. Dawn il-provi ma tressqux u tirrezulta spjezazzjoni preciza ghall-kull ufficcjal indikat mir-rikorrenti, li allegatament gie moghti trattament differenti fix-xhieda tal-Ispettur Sandro Camilleri u Mario Spiteri (a fol. 364). Jirrizulta illi bosta mill-ufficcjali talbu permess sabiex jirrezenjaw (a fol. 477) waqt li ohrajn kellhom ir-rakomandazzjoni tal-parti civili jew tal-Qorti li jibqghu fl-inkarigu taghhom (a fol. 436), waqt li ohrajn gew *demoted* (a fol. 455).

Apparti dan kollu, huwa principju stabbilit, li diskriminazzjoni ma tista’ qatt tigi invokata sabiex tiggustifika agir li jikser il-ligi. Ghaldaqstant din il-Qorti lanqas ma tista’ ssib lezjoni ta’ dritt protett taht l-Artikolu 14 tal-Konvenzjoni Ewropea marbut m’Artikolu 6.

Il-Qorti sejra biex tezamina l-ilment tar-rikorrenti taht l-Artikolu 2(2) u 2(3) tal-Protocol numru 4 tal-Konvenzjoni Ewropea u l-inkompatibilita’ tal-Artikolu 12(10) tar-Regolament tal-Public Service Commission u l-Artikolu 44 tal-Kostituzzjoni.

“Artikolu 2 - Libertà ta’ moviment

1. ***Kull min ikun b’mod leġittimu fil-limiti tat-territorju ta’ xi Stat għandu, fil-limiti ta’ dak it-territorju, ikollu d-dritt għal-libertà ta’ moviment u l-libertà li jagħżel ir-residenza tiegħu.***

2. ***Kulħadd ikun liberu li jitlaq minn xi pajjiż, inkluż dak tiegħu nnifsu.***

3. ***Ma għandhom jitqegħdu ebda restrizzjonijiet fuq leserċizzju ta’ dawn id-drittijiet ħlief dawk li jkunu skont il-liġi u li jkunu meħtieġa f’soċjetà demokratika f ’kull interess tas-sigurtà nazzjonali jew tas-sigurezza pubblika, għaż-żamma tal-ordni pubbliku, għall-prevenzjoni ta’ reati, għall-protezzjoni tas-saħħa jew tal-morali, jew għall-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet tal-oħrajn***

4. ***Id-drittijiet stipulati fil-paragrafu 1 jistgħu jkunu wkoll suġġetti, f’arei partikolari, għal restrizzjonijiet imposti skont il-liġi u li jkunu ġustifikati bl-interess pubbliku f’soċjetà demokratika.”***

Illi skond il-*Police Act* Kapitolu 164 u r-Regolamenti tal-PSC , Membru tal-Pulzija huwa *public officer*. Di piu’ skond Regolament 12(10) tar-Regolamenti tad-Dixxiplina:

> ***"Ufficcjal li jkun gie interdett ma jistax jitlaq minn Malta minghajr il-permess bil-miktub tal-Kap tas-Servizz Pubbliku, u dak l-ufficcjal interdett li jitlaq minn Malta minghajr dak il-permess ikun jista' jitkecca."***

L-Artikolu 44 tal-Kostituzzjoni ta'Malta li jipprotegi il-liberta tal-moviment tac-cittadini Maltin. Izda is-subinciz (3)(c) tal-istess Artikolu 44 tal-Kostituzzjoni jipprovdi car u tond illi :

> ***(3) Ebda haga li hemm fi jew maghmula skond l-awtorita' ta' xi ligi ma ghandha titqies li tkun inkonsistenti ma jew bi ksur ta' dan l-artikolu sa fejn dik il-ligi taghmel provvediment***
>
> ***– omisses***
>
> ***(c) ghall-impozizzjoni ta' restrizzjonijiet fuq il-moviment jew residenza gewwa Malta t'ufficjali pubblici.***

Ikkonsidrat:

Illi l-Qorti wara li rat u ezaminat l-provi kollha tal-kaz odjern tqis illi skond l-Artikolu 12(10) tar-Regolamenti ta' Procedura ta' Dixxiplina tas-Servizz Pubbliku, ufficcjal interdet ma huwiex mizmum milli jsiefer izda **jehtieg biss li jottieni permess** ghal dan minghand il-Kap tas-Servizz Pubbliku. Kif jidher mill-provi, meta talbet ghal dan il-permess, ir-rikorrenti inghatat l-awtorizzazzjoni mehtiega sabiex tkun tista' ssiefer. **Nuqqas ta' talba ghal permess ma tista' qatt tigi ekwiperata ghal cahda ta' permess.**

Ghal dawn il-mottivi, l-Qorti hi tal-fehma illi ma jirrizultax vjolazzjoni ta' Artiklu 2(2) 2(3) tal-Protocoll Numru 4 tal-Konvenzjoni Ewropea jew inkompatibilta t'Artikolu 12(10) tar-Regolament tal-Public Service Commission ma Artikolu 44 tal-Kostituzzjoni.

Ghar-rigward ta' lment ta' lezjoni t'Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea

> ***"(1) Kulħadd għandu d-dritt għal-libertà ta' espressjoni. Dan id-dritt jinkludi l-libertà li jkollu opinjonijiet u li jirċievi u jagħti informazzjoni u ideat mingħajr indħil mill-awtorità pubblika u mingħajr ma jittieħed kont ta' fruntieri. Dan l-Artikolu ma għandux jimpedixxi Stati milli jeħtieġu liċenzi għax-xandir, televiżjoni jew impriżi ċinematografiċi.***
>
> ***(2) L-eżerċizzju ta' dawn il-libertajiet, billi jġib miegħu dmirijiet u responsabbiltajiet, jista' jkun suġġett għal dawk il-formalitajiet, kundizzjonijiet, restrizzjonijiet jew penali kif preskritti b'liġi u li jkunu meħtieġa f 'soċjetà demokratika, fl-interessi tas-sigurtà nazzjonali, integrità territorjali jew sigurtà pubblika, biex jiġi evitat id-diżordni jew l-egħmil ta' delitti, għall protezzjoni tas-saħħa jew tal-morali, għall-protezzjoni tar-reputazzjoni jew drittijiet ta' ħaddieħor, biex jiġi evitat il-kxif ta' informazzjoni riċevuta b'sigriet, jew biex tiġi miżmuma l-awtorità u l-imparzjalità tal-ġudikatura."***

Fil-kaz odjern irid jinghad minghajr tlaqliq illi r-rikorrenti kienet giet sospiza mill-esekuzjoni tal-poteri esekuttivi bhala membru tal-Korp tal-Pulizija u kienet tipercepixxi nofs is-salarju taghha, meta ddecidiet li taghti diversi ntervisti fuq stazzjon televiziv **minghajr ma ottieniet permess biex taghmel dan**. Il-Qorti tqis illi l-fatt li r-rikorrenti **naqqset milli titlob permess esplicitu** tal-Kummissarju tal-Pulizija skond cirkulari GHQ/47/2002 mahruga mill-istess, ma jista b'ebda mod jitqies bhala sarima ghad-dritt tal-espressjoni. Il-kaz seta' kien differenti jekk din il-Qorti inghatat prova li permess ghall-intervista' dwar materji jew kwistjonijiet permessibbli u legittimi intalab izda gie michud mill-Kummissarju tal-Pulizija.

Illi di piu l-artikolu 10(2) tal-Konvenzjoni Ewropea jipermetti restrizzjoni fuq il-liberta tal-espressjoni fl-interess tal-ordni pubbliku,-*" u li jkun mehtieg f'socjeta demokratika fl-interssi ta'... sigurta' pubblika biex jigi evitat id-dizordni ...."*

Ghaldaqstant il-Qorti hi tal-fehma li ma jirrizultax lezjoni tad-dritt tar-rikorrenti tal-liberta' tal-espressjoni.

Ghar-rigward tal-ahhar lment ta' indoli Kostituzzjonali tar-rikorrenti u cioe' dak ai termini tal-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni Ewropea, l-istess Artikolu jipprovdi li:

> ***"Kull min ikollu miksura d-drittijiet u l-libertajiet tiegħu kontemplati f'din il-Konvenzjoni għandu jkollu rimedju effettiv quddiem awtorità nazzjonali għalkemm dak il-ksur ikun sar minn persuni li jkunu qed jaġixxu f'kariga uffiċjali."***

Din il-Qorti, filwaqt illi tisimpatizza mad-diffikoltajiet kbar li rinfaccat ir-rikorrenti minhabba s-sitwazzjoni imwghera ta' sahha fizika ta' binha, taghraf illi fin-nuqqas ta' sejbien ta' lezjoni ta'drittijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali tar-rikorrenti, din il-Qorti ma tqisx li hemm xi rimedju li ghandu jinghata lill-istess rikorrenti.

Ghal dawn il-mottivi l-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tilqa' l-ewwel eccezzjoni tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku kif imfisser aktar l-fuq f'din is-sentenza; tichad l-ewwel eccezzjoni tal-intimati Kummissarju tal-Pulizija u l-Prim Ministru izda tilqa' l-eccezzjonijiet l-ohra tal-istess intimati u tichad it-talbiet tar-rikorrenti.

Fl-isfond tac-cirkostanzi pjuttost unici tal-kaz in ezami, l-Qorti tqis li jkun gust u ghaqli li l-ispejjez jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------